

Το ηαηουσάκι

Η εφημεριδούλα του ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ για τους νεαρούς φίλους του ΤΕΥΧΟΣ 178 | ΜΑΡΤΙΟΣ 2005 | ISSN 1105-2805

Μάρτιος!

« Ο Μάρτης κάνει την αρχή
κι όλα τα δέντρα ανθούνε,
και ζευγαρώνουν τα πουλιά
και γλυκοκελαηδούνε»,
τραγουδά ο λαός μας
για το μήνα που φέρνει μαζί του
την Άνοιξη, τα χελιδόνια,
αλλά και την Αποκριά,
τη μεγαλύτερη γιορτή
ξεφαντώματος και γλεντιού!

Η Σύνταξη!

Παροιμιόμυθοι

Ο παροιμιόμυθος -που θα μπορούσε να λέγεται και μυθοπαροιμία- είναι παροιμία που έχει θέμα της ένα μύθο ή ένα περιστατικό και διατυπώνεται περιληπτικά με δύο λέξεις.

Ας δούμε λοιπόν δύο παροιμιόμυθους, που σχετίζονται μάλιστα με τη νηστεία της Σαρακοστής που ξεκινά το μήνα αυτό.

Ο γάτος είδε το τυρί κι έκανε να το φτάσει.

Άμα δεν το 'φτασε, είπε πως δεν ήθελε, γιατί ήταν Σαρακοστή!

Ο παροιμιόμυθος αυτός αφορά στους ανθρώπους εκείνους, που όταν δεν πετυχαίνουν το σκοπό τους, κάνουν τάχα πως ποτέ δεν τους ενδιέφερε.

**Εβγήκ' η πράσα στο βουνό κι εκούνιε την ουρά της.
-Καλώς την τη Σαρακοστή, με τα λαχανικά της.**

Παροιμιόμυθοι σαν κι αυτόν λέγονται για να θυμίζουν στους ανθρώπους τι πρέπει να τρώνε σε ορισμένες ημέρες και γιορτές.

Τσικνοπέμπτη

Το Φεβρουάριο ανοίγει συνήθως το Τριώδιο, αρχίζουν δηλαδή οι Απόκριες που αποτελούν μια περίοδο τριών εβδομάδων πριν από τη μεγάλη Σαρακοστή του Πάσχα. Οι Απόκριες είναι γεμάτες διασκέδαση, μεταμφιέσεις, γλέντια και πανηγύρια σε αντίθεση με τη Σαρακοστή, που αποτελεί μια περίοδο θλίψης και νηστείας πριν από τη γιορτή του Πάσχα.

Η δεύτερη εβδομάδα του Τριωδίου ονομάζεται Κρεατινή, καθώς την εβδομάδα αυτή ο λαός μας μπορεί να φάει κρέας ακόμη και την Τετάρτη και την Παρασκευή, οι οποίες θεωρούνται κανονικά ημέρες νηστείας. Η ημέρα Πέμπτη της Κρεατινής εβδομάδας λέγεται **Τσικνοπέμπτη**.

Την ημέρα αυτή λοιπόν, κάθε οικογένεια συνηθίζει να ψήνει στη φωτιά κρέας, του οποίου η τσίκνα ευωδιάζει τον αέρα του σπιτιού και της γειτονιάς, απ' όπου, κατά μια άποψη, πήρε τ' όνομά της η Τσικνοπέμπτη ή Τσικνοπέφτη. Κατά μια άλλη άποψη, η ημέρα ονομάστηκε έτσι, επειδή οι νοικοκυρές αφήνουν, κατά το έθιμο, το

φαγητό που μαγειρεύουν να «τσικνίσει» για το καλό, όπως λένε.

Παλιότερα, συνηθιζόταν το βράδυ της Τσικνοπέμπτης, κάθε οικογένεια μεταμφιεσμένη, να πηγαίνει με τα φαγητά της στο σπίτι άλλης οικογένειας, φιλικής ή συγγενικής, για να διασκεδάσουν μαζί.

Πολλές φορές μάλιστα, για να αποφύγουν την μεταφορά των φαγητών από σπίτι σε σπίτι, μαγείρευαν όλοι μαζί στο σπίτι όπου θα γινόταν το γλέντι. Μετά το φαγητό άρχιζε το τραγούδι και ο χορός μέχρι το πρωί, ενώ τα αλληλοπειράγματα τα γέλια και οι χαρές αποτελούσαν το κύριο στοιχείο του γλεντιού.

Στις μέρες μας, την Τσικνοπέμπτη, εκτός από τα τρικούβερτα γλέντια που γίνονται στα σπίτια, πολλοί προτιμούν να βγαίνουν έξω και να διασκεδάσουν στα διάφορα ταβερνάκια και κέντρα διασκέδασης, «τσικνίζοντας» μέχρι το πρωί!

Από το βιβλίο του **Φιλ. Βρετάκου**: «Το Παιδί μέσα στον κύκλο του Χρόνου», εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 1997, σελ. 134 - 135.

Οι μασκαράτες

Ανάμεσα στα αποκριάτικα παιδικά έθιμα συμπεριλαμβάνονται και οι μασκαράτες. Τα παιδιά, όταν φορούν μια μάσκα, παύουν να είναι ο εαυτός τους και μεταμορφώνονται π.χ. σε άγρια ζώα της ζούγκλας ή τέρατα και ήρωες των θρύλων και των παραμυθιών, τα οποία μιμούνται απόλυτα στις κινήσεις, αλλά και στη φωνή. Με τον τρόπο αυτό, φορώντας τη μάσκα ενός λιονταριού λ.χ., αποκτούν τη δύναμή του. Φορώντας τη μάσκα ενός ήρωα, αποκτούν την αντρείουσύνή του.

Παλιότερα τις μάσκες τις έφτιαχναν τα ίδια τα παιδιά από χαρτόνι ή πεπιεσμένο χαρτί και χρώ-

ματα. Η τεχνική της κατασκευής ήταν όμοια στα περισσότερα μέρη της Ελλάδας. Επίσης, τα άχρηστα κουρέλια, τα χαρτιά, τα ξύλα, τα κλαριά, οι καρποί, ο πηλός ή το άχυρο, ήταν θαυμάσια υλικά για την κατασκευή μιας μάσκας, που γινόταν δυο ή τρεις ημέρες πριν από τις ημέρες της Αποκριάς, πολλές φορές χωρίς καμιά επεξεργασία. Φορώντας τις μάσκες τους τα παιδιά επισκέπτονταν όλα τα σπίτια και στην πλατεία του χωριού έπαιζαν διάφορα παιχνίδια.

Από το βιβλίο της **Μαρίας Αργυριάδη** «Το παιδί μέσα στον κύκλο του Χρόνου», εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 1997, σελ. 136.

Η Χελιδόνα

Με τον ερχομό του Μαρτίου μπαίνει και η άνοιξη, φέρνοντας ζωντάνια και χαρά σε ανθρώπους και ζωντανά. Το Μάρτιο επιστρέφουν και τα χελιδόνια από τις ζεστές χώρες.

Θα χτίσουν τις φωλιές τους, θα γεννήσουν τ' αβγά τους και ο τόπος μας θα γεμίσει από τα τιτιβίσματα τους, που ανακατεύονται με τις χαρούμενες φωνές των παιδιών.

Από τα αρχαία χρόνια, για να γιορτάσουν τον ερχομό των χελιδονιών, κάθε 1η του Μάρτη, τα παιδιά ξεχύνονται στους δρόμους για να πουν **το τραγούδι της χελιδόνας** ή αλλιώς τα **χελιδονίσματα**, τα κάλαντα δηλαδή για τον ερχομό της Άνοιξης.

Στα χέρια τους μάλιστα, κρατούν ένα ξύλινο ομοίωμα της χελιδόνας το οποίο αποτελεί κι ένα μικρό μουσικό όργανο και ο ήχος του συνοδεύει το τραγούδι των παιδιών.

Τα παιδιά κρατούν ένα καλάθι γεμάτο με φύλλα κισσού, περνούν μέσα ένα ραβδί και πάνω στο ραβδί στερεώνουν ένα ξύλινο χελιδόνι με μικρά σφαιρικά κουδουνάκια στο λαιμό του.

Τα κουδουνάκια δίνουν ένα γλυκό ήχο συνοδεύοντας το τραγούδι των παιδιών.

Συγκεκριμένα η ξύλινη χελιδόνα, καρφωμένη στην κορφή ενός κατακόρυφου άξονα που ήταν περασμένος σ' ένα ξύλινο στεφάνι, έφερνε γύρω, καθώς την τραβούσε το παιδί με το σκοινί από τα πλάγια, και με το γύρισμα ο άξονας έτριζε σαν να κεληδούσε η χελιδόνα που έφερνε τα πρώτα μηνύματα της Άνοιξης, ύστερα από τη βαρυχειμωνιά και τα κρύα του χειμώνα. Μάλιστα, το τρίξιμο γινόταν πιο δυνατό και έμοιαζε πιο πολύ με κελάδημα χελιδόνας, όταν έβαζαν λίγη καρβουνόσκονη στην τρύπα, εκεί δηλαδή που περνούσε ο άξονας. Μ' αυτό τον τρόπο και με την συνοδεία των κουδουνιών που ήταν κρεμασμένα στο λαιμό της χελιδόνας ο ήχος πλησίαζε όλο και πιο πολύ το κελάηδισμά της και η φωνή της ακουγόταν πιο δυνατή και ξεκάθαρη.

Ο Κατεβατός

Ήταν μια φορά ένας μικρός βοσκός, ο Γιάννος. Μέρα νύχτα έμενε στο βουνό με το κοπάδι του κι όπως ζούσε μόνος του, μακριά απ' τους ανθρώπους, ξάπλωνε ώρες ολόκληρες ανάσκελα πάνω στο χορτάρι κι όσο τ' αρνιά του βόσκανε συλλογιόταν τα θαυμαστά της φύσης και τη δύναμη που είχαν τα στοιχεία της.

Γύρω του αντίκριζε απάτητες βουνοκορφές, φαράγγια, γάργαρας κελαριστές πηγές, ορμητικά κρυστάλλινα ρυάκια και πάνω από το κεφάλι του τις δύο περήφανες κορφές του Παρνασσού, τη Λιάκουρα και τον Γεροντόβραχο.

Ο φόβος γέμιζε την ψυχή του Γιάννου μαζί κι ο θαυμασμός. Είχε ακουστά πως αυτό το παράξενο αίσθημα το λέγανε δέος. Μα ο Γιάννος ήταν ένα μικρό αγράμματο βοσκορούδι, δεν καταλάβαινε αυτές τις δύσκολες λέξεις.

-Τι φόβος, συλλογιόταν. Εδώ όλα μου είναι γνώριμα, όλα είναι φίλοι μου.

Και σηκωνόταν τότε ευθύς κι έπαιρνε ένα γύρω τις βουνοπλαγιές, τα διάσελα και τις ραχούλες, τα στενοπόρια και τις δασοτοπιές, τα ψηλότοπα και τα ξάγναντα. Μα όταν κουραζόταν και ξάπλωνε κει δα που είχε βρεθεί, τότε δίχως να το θέλει, ο νους του πάλι στριφογύριζε στα θαυμαστά της φύσης και τη δύναμη που είχαν τα στοιχεία της.

Απ' το χωριό του ήξερε τόσα πράματα.

Για την αστραπή, πως είναι οι σπίθες που βγαίνουν από τα άστρα που σκουντιούνται το ένα πάνω στο άλλο κει που τρέχουν στον ουρανό. Για τα αστροπελέκια, πως είναι τα κομμάτια που σπάνε και πέφτουνε στη γη όταν τσουγκρίζουν τ' άστρα. Για τη βροντή, πως είναι ο Άη-Λιάς που κυνηγάει με το πύρινο αμάξι του να σκοτώσει τη Λάμια, για να μην καταστρέψει τα σπαρτά των ανθρώπων. Για τα σύννεφα που μετά τη βροχή, κατεβαίνουν στην ακροθαλασσιά και ρουφάνε νερό. Ήξερε κι άλλα ο Γιάννος κι όλα τα θαύμαζε, μα πιο πολύ απ' όλα θαύμαζε τους ανέμους. Είχε ακούσει πως ήταν πολλοί, ο Βοράς, ο Νότος, ο Λίβας, ο Σορόκος... Ψηλά στον Παρνασσό τους είχε βρει πολλές φορές μπροστά του. Τους ίδιους βέβαια δεν τους είχε δει ποτέ, μα έβλεπε τα έργα τους. Πότε ο ένας φύσαγε μια γλυκιά πνοή και τον δρόσιζε, πότε ο άλλος σφύριζε ανάμεσα στα δέντρα. Κάτω στο χωριό είχαν να λένε πως ο πιο δυνατός ανάμεσά τους ήταν ο Κατεβατός. Αυτός έμενε στην κορφή της Λιάκουρας, σ' ένα παλάτι που ξεπερνούσε σ' ομορφιά και το παλάτι του ήλιου. Ο Γιάννος το είχε ακούσει κι αυτό κι από κείνη την ημέρα του είχε μπει στο νου ν' ανέ-

βει στην κορφή να δει αυτό το παλάτι. Βέβαια ποτέ του δεν είχε πει αυτή του την επιθυμία σε κανένα, γιατί ήξερε πως κανένας άνθρωπος δεν είχε ανέβει στην κορφή, να δει αυτό το παλάτι. Μα τις ατέλειωτες ώρες που καθόταν μόνος του, αυτό συλλογιόταν και σιγά-σιγά κατάστρωνε το σχέδιο του. Όσπου μια μέρα που ήρθε ο αδελφός του απ' το χωριό να τον δει, ο Γιάννος γύρισε και του είπε:

-Κάτσε λίγο με το κοπάδι, έχω μια δουλειά, θα πάω κι όταν τελειώσω θα γυρίσω.

Πήρε τότε ένα καρβέλι ψωμί και ξεκίνησε. Πριν απ' το μεσημέρι είχε φτάσει στη Λιάκουρα. Βρήκε μια σπηλιά, άφησε μέσα το ψωμί, μάζεψε ξύλα και φρύγανα για ν' ανάψει φωτιά όταν γυρίσει και κουκουλωμένος στην κάπα του, έφυγε να βρει το παλάτι.

Περπάτησε μια ώρα, δυο, τρεις και ξάφνου το είδε από μακριά μπροστά του και θάμπωσαν τα μάτια του.

Ψηλά στο τελευταίο ακρόκορφο, σα να κρεμόταν απ' τον ουρανό, έστεκε το παλάτι του Κατεβατού, χτισμένο με θεόρατα κρύσταλλα, με χιόνια και χαλάζι. Στο νου του Γιάννου ήρθε μια στιγμή ο πολυέλαιος που είχανε στη Μητρόπολη, κάτω στο χωριό. Σα μαγεμένος πλησίασε. Το φως του μεσημεριού έπεφτε πάνω στα πελώρια κρύσταλλα και τα έδειχνε κόκκινα, πράσινα, κίτρινα, γαλάζια. Χιλιάδες ανταύγειες. Μια κρυσταλλένια πόρτα ήταν κλειστή. Ο μικρός βοσκός, σα να ζούσε στο όνειρο, την έσπρωξε σιγά-σιγά δίχως να το πολυσκεφτεί. Ανατρίχιασε. Έσφιξε πάνω του την κάπα του και άφησε το βλέμμα του να απλωθεί θαμπωμένο. Ψηλά απ' το ταβάνι κρέμονταν χιλιάδες μαρμάρινα κρύσταλλα, που πήγαιναν να συναντήσουν άλλα που ξεφύτρωναν σα λουλούδια από τη γη. Χιλιάδες σχήματα. Άλλα μοιάζανε με κυπαρίσσια, άλλα με έλατα, άλλα με λαμπάδες, με πολυκάντηλα, με νύφες, με καβαλάρηδες... Και όλα ήταν ολόλευκα και όλα στάζαν υγρασία... Η πιο πλούσια φαντασία εδώ ήταν φτωχή και ο καημένος ο άνθρωπος δεν ήταν παρά τίποτα, ένα σκέτο μικρό μαμουνάκι μέσα στη φύση.

Ο Γιάννος είχε παγώσει ολόκληρος, μα πού να σκεφτεί το κρύο. Προχωρούσε. Πέρασε το κατώφλι μιας άλλης πόρτας, βρήκε μια χιονένια σκάλα. Ανέβηκε. Στη μέση της αίθουσας ήταν στημένο ένα πελώριο κρεβάτι από χαλάζι. Αντίκρου του ένα μπαλκόνι έχασκε στο κενό. Σίμωσε ο μικρός βοσκός μα παραμέρισε, του ήρθε σαν ίλιγγος. Κάτω, κάτω... ο κόσμος... ένα τίποτα. Γύρισε πίσω, βρήκε άλλη

σκάλα, ανέβηκε, κατέβηκε. Ξάφνου άκουσε ομιλίες και γέλια και τραγούδια και φωνές. Πήγε κατά κει. Βρέθηκε σ' ένα πελώριο δωμάτιο, πιο όμορφο, πιο μεγαλόπρεπο απ' τ' άλλα. Ένα στρογγυλό χιόνινο τραπέζι ήταν στη μέση και γύρω-γύρω χιονένιοι θρόνοι. Οι Άνεμοι κάθονταν και πίνανε και τραγουδούσαν. Ο Γιάννος έτρεξε και κρύφτηκε πίσω από μια κολόνα. Δειλά-δειλά έβγαλε το κεφάλι του και κρυφοκοίταξε. Στον πιο ψηλό θρόνο καθόταν ένας γέρος με άσπρα ξέπλεκα μαλλιά και άσπρα γένια.

-Ο Κατεβατός, ψιθύρισε ο Γιάννος τρομαγμένος. Θεέ μου, τι άγριος που είναι!

Μα οι Άνεμοι είχαν το νου τους στο γλέντι και δεν τον άκουσαν. Πέρασε λίγη ώρα

και τότε ο Κατεβατός σηκώθηκε όρθιος και είπε:

-Καλά κράτησε το γλέντι, τι λέτε κι εσείς; Μπήκε πια κι ο Μάρτης, καιρός είναι να βγούμε και φέτος στ' αλώνια να παλέψουμε να δούμε ποιος θα νικήσει.

Σαν να περίμεναν όλοι το πρόσταγμα, μεμιάς σηκώθηκαν κι άρχισαν να βγαίνουν από το δωμάτιο. Ένας-ένας πέρασαν πλάι στο Γιάννο, μα κανείς δεν τον είδε. Ήταν τόσο μικρός σα μυρμήγκι. Ο βοσκός πήρε τον τελευταίο από πίσω. Βγήκαν στην αυλή, φτάσανε στο αλώνι. Αμέσως έτρεξε ο Γιάννος και κρύφτηκε σε μια κουφάλα. Από κει, αθώρητος, μπορούσε να βλέπει τα πάντα. Μπήκαν τότε οι Άνεμοι στη μέση κι άρχινε ευθύς, κει δα, μπροστά στα μάτια του Γιάννου, το πάλεμα των στοιχειών.

Το βοσκορούδι τα' χασε. Ζάρωσε-ζάρωσε μέσα στην κουφάλα, θάρρεψε πως η ψυχή του θα έφευγε από το σώμα του, θα ξεκολλούσε. Μα τι μπορούσε να κάνει, πώς να φύγει;

Η Λιάκουρα άρχισε με μιας να σείεται, να μουγκρίζει, να στενάζει, γιατί δε μπορούσε να βαστάξει το θυμό των στοιχειών. Τόσο δυνατός ήταν. Και τα στοιχειά πάλευαν ολοένα και το βουητό τους κι ο χτύπος τους και το ποδοβολητό τους ήρθαν κι ανακατώθηκαν με τις βροντές, τ' αστροπελέκια τ' ουρανού, τις καταιγίδες. Μούγκριζε ο Παρασσός ολόκληρος. Όσπου τα στοιχειά ξαπλώθηκαν ένα-ένα χάμω νικημένα κι απόμεινε ο Κατεβατός νικητής που σα βασιλιάς γύρισε στο παλάτι του, να ξαποστάσει. Τότε με μιας απλώθηκε στη φύση μια παγωνιά, που ξύλιασε, κοκάλιασε, νέκρωσε τα πάντα.

Ούτε κατάλαβε ο μικρός βοσκός πού βρήκε τη δύναμη και γύρισε πίσω στη σπηλιά του. Αμέσως άναψε μια γερή φωτιά να ζεσταθεί, μα άρχισε να φοβάται πως αυτή τη νύχτα θα πε-

θάνει από το κρύο. Τότε πήρε και χάραξε σε μια μεριά της σπηλιάς, για να τα βρουν οι άνθρωποι, τούτα τα λόγια:

Είδα τον πόλεμο των στοιχειών, είδα και το παλάτι και άλλο δε φοβήθηκα σαν το βοριά το Μάρτη.

Ύστερα ξάπλωσε και αποκοιμήθηκε. Το πρωί όταν ξύπνησε θαρρούσε πως είχε δει όνειρο. Τρέχοντας πήρε τον κατήφορο του γυρισμού, και στο δρόμο λογάριζε να πάει την ίδια κιόλας μέρα στην εκκλησιά, ν' ανάψει ένα μεγάλο κερί στην Παναγιά που τον έσωσε κι από κει κι ύστερα, να θαυμάζει και να χαίρεται τα θαυμαστά της φύσης, μα να μη δοκιμάσει πια ποτέ στη ζωή του να ξεπεράσει τα σύνορα που έχει χαράξει ο Μεγαλοδύναμος για τα πλάσματά του.

Από το βιβλίο της **Φανής Παπαλουκά**: «Ιστορίες σαν Παραμύθια», Εκδ. «ΑΣΤΗΡ», Αθήνα 1986, σελ.87 - 93.

Αποκριάτικη εκδήλωση

Εν όψει της Αποκριάς, το Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης και «οι Φίλοι του» διοργανώνουν την **Τετάρτη 2 Μαρτίου 2005, ώρα 7 μ.μ. Αποκριάτικη εκδήλωση** στο Κεντρικό Κτήριο του Μουσείου (Κυδαθηναίων 17, Πλάκα). Ο δρ Γεώργιος Ν. Αικατερινίδης θα μιλήσει για την «**Εθιμολογία της Αποκριάς**». Στη συνέχεια θα ακολουθήσει προβολή βίντεο με θέμα:

Δρώμενο ευετηρίας της Καθαράς Δευτέρας στη Νέδουσα Καλαμάτας

Η εκδήλωση θα κλείσει με τη «**Χορωδία και Ορχήστρα Αιγαίου**» του **Κ.Α.Λ.Μ.Ε.**, που θα ερμηνεύσουν **Τραγούδια της Αποκριάς**, από τον κύκλο των Εαρινών Εορτών, υπό τη διεύθυνση του Θεοφάνη Σουλακέλλη.

Τα τέσσερα Σάββατα του Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκε στο Λουτρό των Αέρηδων, στην οδό Κυρρήστου 8 στην Πλάκα -το μοναδικό σωζόμενο Δημόσιο Λουτρό της πόλης- μια ιδιαίτερη εκδήλωση για τους μεγαλύτερους φίλους του Μουσείου. Το Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης παρουσίασε την παράσταση:

«**Το πουλί του κόσμου**»

Παλιές ιστορίες της Ανατολής με την παραμυθού Σάσα Βούλγαρη

Μέσα στον ιδιαίτερο αυτό χώρο του Λουτρού ζωντάνεψαν παλιές ιστορίες της Ανατολής μπλεγμένες σε έναν αριστοτεχνικό αφηγηματικό ιστό στο πρότυπο από τις Χίλιες και Μια Νύχτες. Η αφηγήτρια Σάσα Βούλγαρη βασίστηκε σε παμπάλαιες παραλλαγές των ιστοριών από τις Αραβικές χώρες, την Ινδία, την Περσία, την Τουρκία και τη Μ. Ασία, και έπλεξε τη δική της ιστορία. Την αφήγηση της Σάσας Βούλγαρη συνόδευσε στα πνευστά η Έφη Πολίτη. Καθώς η ανταπόκριση του κόσμου ήταν μεγάλη, προβλέπεται να πραγματοποιηθεί νέος κύκλος παραστάσεων τον Απρίλιο. Πληροφορίες και δηλώσεις συμμετοχής στο τηλ. 210 3239813.

Βραδιές αφήγησης στο Λουτρό των Αέρηδων

Οι παροιμίες του μήνα

Ας δούμε μερικές παροιμίες που λέγονται για το μήνα **Μάρτιο**.

Το Μάρτιο, που είναι ο πρώτος μήνας της Άνοιξης, η φύση ξυπνά από τη χειμωνιάτικη νάρκη της, ο καιρός γίνεται πιο ζεστός κι ο ήλιος είναι λαμπερός.

Γι' αυτό λοιπόν, ο λαός μας φροντίζει να ντύνεται πιο ελαφριά, όπως λέει και η παροιμία:

*Από Μαρτιού πουκάμισο
κι απ' Αύγουστο σιγκούνι.*

(σιγκούνι: πανωφόρι από χοντρό ύφασμα).

Ωστόσο, κάποιες φορές ο καιρός είναι άστατος και το κρύο τσουχτερό, ώστε ο μήνας να αποκαλείται «γδάρτης». Γι' αυτό ο λαός μας συνηθίζει να λέει:

*Μάρτης είναι, νάζια κάνει,
πότε κλαίει, πότε γελάει.*

Όμως, τις βροχές του Μαρτίου τις προσμένουν οι γεωργοί με χαρά, γιατί έτσι η σοδειά τους θα είναι πλούσια. Λέει λοιπόν η παροιμία:

*Μάρτης βρέχει;
Θεριστάδες χαίρονται.*

και ακόμα:

*Αν βρέξει ο Μάρτης δυο νερά
κι ο Απρίλης άλλο ένα,
να δεις το κοντοκρίθαρα
πως στρίβει το μουστάκι.*

Από το βιβλίο του **Φιλ. Βρετάκου**:
«Οι Δώδεκα μήνες του έτους και οι κυριώτεροι εορταί των», Αθήνα 1980, σελ.154, 159, 160.

Η Καθαρά Δευτέρα είναι η πρώτη ημέρα της Σαρακοστής, η οποία διαρκεί έως το Μεγάλο Σάββατο. Με την Καθαρά Δευτέρα τελειώνουν τα γλέντια και οι διασκεδάσεις της Αποκριάς κι αρχίζει η νηστεία. Μικροί και μεγάλοι βγαίνουν στην ύπαιθρο, εφοδιασμένοι με κάθε είδους νηστίσιμα φαγητά, όπως ελιές, πιπεριές, χαλβά, λαγάνες κ.ά. Ας δούμε λοιπόν τη συταγή ενός νόστιμου νηστίσιμου φαγητού.

Ταραμοσαλάτα

Υλικά

- 100 γρ. ταραμά
- 1/4 του κιλού ψωμί μπαγιατίτικο
- 1 φλιτζάνι τσαγιού λάδι
- χυμό 1-2 λεμονιών
- 1 μικρό κρεμμύδι (προαιρετικό)
- λίγες ελιές και λίγη κάπαρη για γαρνίρισμα

Εκτέλεση

Αφαιρούμε την κόρα από το ψωμί και το **βάζουμε** σε νερό να μουσκέψει. Το **στραγγίζουμε** καλά. **Βάζουμε** στο μπλέντερ το στυμμένο ψωμί με τον ταραμά και **προσθέτουμε** σιγά-σιγά το λάδι και το λεμόνι. **Προσθέτουμε** και το κρεμμυδάκι τριμμένο. **Χτυπάμε** τα υλικά, έως ότου να σμιξουν και να γίνουν μια πηχτή κρέμα. Μπορούμε να φτιάξουμε την ταραμοσαλάτα και στο γουδί. Τη **σερβίρουμε** σε πιατελίτσα και τη **γαρνίρουμε** με ελιές και κάπαρη. Διατηρείται στο ψυγείο για αρκετές μέρες (σε κλειστό δοχείο).

Από το βιβλίο της **Μαριγούλας Κοκκίνου - Γεωργίας Κοφινά**: «Σαρακοσιανά», εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 1986, σελ. 68-69.

Σ' αυτήν τη σελίδα θα βρίσκονται κάθε μήνα και θα περιμένουν τη λύση τους από εσάς, αινίγματα, σταυρόλεξα και άλλα παιχνίδια. Τις σωστές απαντήσεις θα τις βρίσκετε στο επόμενο τεύχος.

Ακροστιχίδα

Με τη βοήθεια των ορισμών - αινιγμάτων προσπάθησε να συμπληρώσεις τις λέξεις αυτής της ακροστιχίδας. Μόλις την τελειώσεις, θα δεις ότι τα αρχικά γράμματα των λέξεων σχηματίζουν το όνομα ενός εξαρτήματος απαραίτητου σε αποκριάτικες μεταμφιέσεις.

1. _ _ _ _ _
2. _ _ _ _ _
3. _ _ _ _ _
4. _ _ _ _ _
5. _ _ _ _ _

Οι απαντήσεις στο επόμενο τεύχος

Αν ενώσεις με γραμμές τους αριθμούς με τη σειρά από τον μικρότερο έως την μεγαλύτερο θα δεις να σχηματίζεται μια αποκριάτικη εικόνα. Αν θέλεις μπορείς να βάλεις και χρώματα.

Αινίγματα

1. Την ημέρα ανοιχτά και τη νύχτα σφαιλιστά.
2. Έχω ένα πράμα, που απάνω είναι άσπρο και στη μέση κίτρινο.
3. Σ' ακολουθώ, μ' ακολουθείς, πάντα με σε πηγαίνω, κι όταν κοιμάσαι με το φως πάλιν κοντά σου μένω.
4. Γύρω-γύρω γυαλιστερό, κι από μέσα μαλλιαρό, αν το βάλεις στη φωτιά, γίνεται καλή χασιά.
5. Όλα τα ακούει, μα τίποτα δε μπορεί να πει.

Τι είναι;

Οι λύσεις στο επόμενο τεύχος

Από το βιβλίο της **Χ. Χατζητάκη - Καψωμένου**: «Θησαυρός Νεοελληνικών αινιγμάτων», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2000.

Λύσεις από το Κυνήγι των λέξεων προηγούμενου τεύχους

1. Κουτσός
2. Κρεατινή
3. Κέφι
4. Τριώδιο
5. Αποκριά
6. Τσικνοπέμπτη
7. Κουδούνια
8. Ροκάνα
9. Χαράλαμπος

Λύσεις αινιγμάτων προηγούμενου τεύχους

1. Αβγό
2. Άνεμος
3. Φωνή
4. Χιόνι

Η λέξη **λαλουσάκι** είναι από ελληνικό λαϊκό παραμύθι και σημαίνει αυτό που λαλεί, μιλεί.

Το λαλουσάκι εκδίδουν οι «Φίλοι του Μουσείου Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης» με την επιστημονική ευθύνη του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Μουσείου. Κυδαθηναίων 17, Πλάκα, Αθήνα 105 58, Τηλ.: 210 3239813, E-mail: tep@melt.culture.gr

Σύνταξη: Ευγενία Δάφνη, Νίκη Δάφνη, Ιωάννα Πάλλα. Συνεργάτης: Ζοζεφίνα Αλεβίζου. Σχίστο τύλου: Κώστας Μητρόπουλος
Επιμέλεια εντύπου - Εκτύπωση: CITRONIO 210 2017445, Εικονογράφηση: Νίκη Δάφνη, Ευγενία Δάφνη

ISSN 1105-2805

© COPYRIGHT 2005. ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ.

Απαγορεύεται η με οποιοδήποτε τρόπο αναδημοσίευση και αναπαραγωγή του περιεχομένου.